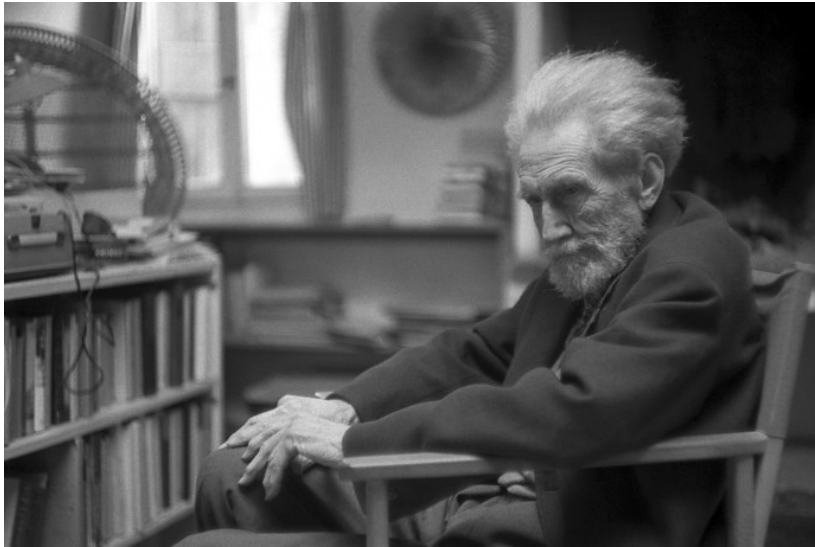

Ezra Pound

Canto XLV

With Usura

With usura hath no man a house of good stone
 each block cut smooth and well fitting
 that design might cover their face,
 with usura
 hath no man a painted paradise on his church wall
harpes et luz
 or where virgin receiveth message
 and halo projects from incision,
 with usura
 seeth no man Gonzaga his heirs and his concubines
 no picture is made to endure nor to live with
 but it is made to sell and sell quickly
 with usura, sin against nature,
 is thy bread ever more of stale rags
 is thy bread dry as paper,
 with no mountain wheat, no strong flour
 with usura the line grows thick
 with usura is no clear demarcation
 and no man can find site for his dwelling.
 Stonecutter is kept from his stone
 weaver is kept from his loom

WITH USURA

wool comes not to market
 sheep bringeth no gain with usura
 Usura is a murrain, usura
 blunteth the needle in the maid's hand
 and stoppeth the spinner's cunning. Pietro Lombardo
 came not by usura
 Duccio came not by usura
 nor Pier della Francesca; Zuan Bellin' not by usura
 nor was 'La Calunnia' painted.
 Came not by usura Angelico; came not Ambrogio Praedis,
 Came no church of cut stone signed: *Adamo me fecit*.
 Not by usura St. Trophime
 Not by usura Saint Hilaire,
 Usura rusteth the chisel
 It rusteth the craft and the craftsman
 It gnaweth the thread in the loom
 None learneth to weave gold in her pattern;
 Azure hath a canker by usura; cramoisi is unbroidered
 Emerald findeth no Memling
 Usura slayeth the child in the womb
 It stayeth the young man's courting
 It hath brought palsey to bed, lyeth
 between the young bride and her bridegroom

CONTRA NATURAM

They have brought whores for Eleusis
 Corpses are set to banquet
 at behest of usura.

Άσμα XLV
Μέ τόν τόκο

Μέ τόν τόκο δέν χτίζεις σπίτι μέ γερή πέτρα
σωστά πελεκημένη πέτρα κι άρμοσμένη
σέ σχέδια στήν πρόσοψη καλά,
μέ τόν τόκο δέν έχεις ζωγραφισμένο στόν ναό σου
τόν παράδεισο

harpes et luz

οὔτε τῆς παρθένου τόν εὐαγγελισμό
μέ σκαλιστό τό φωτοστέφανο,
μέ τόν τόκο
δέν βλέπεις τόν Gonzaga μέ τούς διαδόχους
καί τίς παλλακίδες του
οί ζωγραφιές δέν φτιάχνονται γιά να μείνουν
ούτε μαζί τους γιά νά ζεῖς

μά γιά νά πουληθοῦν, κι άμέσως ξεπουλιοῦνται
μέ τόν τόκο, ἐνάντια στή φύση άμαρτία,
τό ψωμί σου πάντα μπαγιάτικα κομμάτια
ψωμί σάν τό στεγνό χαρτόνι,
δίχως σιτάρι ὀρεινό, χωρίς σκληρό άλεύρι
μέ τόν τόκο δεν είναι πιά λεπτή ή πινελιά
μέ τόν τόκο θολώνουν τά ὀρόσημα
τόπο δεν βρίσκεις γιά δικό σου σπίτι.
Τήν πέτρα παίρνει από τόν λατόμο
τόν άργαλειό άπ' τήν ύφάντρα
ME TON TOKO
δέν φέρνουν τό μαλλί στήν άγορά
τά πρόβατα δέν φέρνουν κέρδος μέ τόν τόκο.
Εἶναι πανούκλα ὁ τόκος
στομώνει ὁ τόκος τό βελόνι στό χέρι τῆς κυρᾶς
καί σταματᾶ τοῦ ἄδραχτιοῦ τούς γύρους. Pietro Lombardo
δέν φέρνει ὁ τόκος
Duccio δέν φέρνει ὁ τόκος
οὔτε Pier della Francesca·
Zuan Bellin δέν ἔχει μέ τόν τόκο
οὔτε ζωγραφιστή τή "La Calunnia".

Δέν φέρνει ό τόκος Angelico· δέν φέρνει Ambrogio Praedis,
 δέν φέρνει ναό μέ πέτρα πελεκητή, κι ύπογραφή: *Adamo me fecit*.
 Ούτε St. Trophime μέ τόν τόκο
 ούτε Saint Hilaire μέ τόν τόκο,
 σκουριάζει ό τόκος τό καλέμι
 σκουριάζει τά έργα τών χειριών και τόν τεχνίτη
 άρπάζει τό νήμα του άργαλειου
 κανείς δέν ξερει τό νήμα τό χρυσό νά τό κεντά·
 σαράκι πιάνει τό άτλάζι μέ τόν τόκο· μένει άκέντητο τό κρεμεζί
 δέν βρίσκει Memling τό σμαράγδι
 ό τόκος σφάζει μέσα στή μήτρα τό παιδί
 παγώνει του νέου τό κορτάρισμα
 διώχνει τόν Έρωτα άπ' τό κρεββάτι
 και πέφτει αυτός ανάμεσα στή νυφούλα και τόν νυμφίο της

CONTRA NATURAM

Φέρανε πόρνες για την Έλευσίνα
 Στήσαν τραπέζια, σερβίζουν πτώματα
 Κατ' έντολήν του τόκου.

[Κουμαριās, Αύγ. / Αθήναι, Δεκ. 2018]

Σημειώσεις

With Usura / Μέ τόν τόκο

Σημείωση του ποιητή : *Usura*: επιβάρυνση για την χρήση άγοραστικής ισχύος, επιβαλλομένη άδιαφορώντας για την παραγωγή· συχνά άδιαφορώντας για τίς δυνατότητες παραγωγής. (Έξ ού ή άποτυχία της Τράπεζας τών Μεδίκων) [μφο Χ. Γούδης]

Μεταφρασμένο άπό τόν Γ. Μπλάνα, τόν Χ. Γούδη, τόν Ηλ. Κυζηράκο, κ. ά., μέ άπόδοση του τίτλου κ.λπ. « Μέ την τοκογλυφία ». Νομίζω ότι σωστή είναι ή άπόδοση « Μέ τόν τόκο », γιατί *uzura* σημαίνει τόκος/ τοκισμός, γενικώς, και όχι, όπως μετέπεσε, μόνο τό ύπερβολικό/ παράνομο έπιτόκιο (άδίκημα τοκογλυφίας). Τόν τοκισμό, γενικώς, στιγματίζει ό Πάουντ και ό Άριστοτέλης, στον όποιον, λατινιστί, ρητώς παραπέμπει ό ποιητής, και ό όποιος χαρακτηρίζει τόν τόκο ως παρά φύσιν (*contra naturam*): βλ. σημ. Διαφορετικά, θά έπρεπε ή άπόδοση « Μέ την τοκογλυφία » νά συνοδεύεται άπό την έπεξήγηση ότι άφορα τόν τόκο, γενικώς, μέ την έτοιμολογημένη, άρχαία σημασία της τοκογλυφίας: την έγχάραξη του ποσού του τόκου στή σανίδα της « τράπεζας» (τραπεζιου) του τοκογλύφου. Και που νά ξέρανε, οι Πάουντ, Άριστοτέλης, κ.ά., και τά μετέπειτα παράγωγα, όπως και την, άμεση και έμμεση, έκδοση χρήματος άπό τά πιστωτι-

κά «ιδρύματα» (sic!) -ναί!, δέν εἶναι κερδοσκοπικές ἐπιχερήσεις. Ἡ σύγχρονη θεολογία δέν εἶναι πολιτική (Carl Schmitt, Π. Κονδύλης, κ. ἄ.), ἀλλά χρηματοπιστωτική!

harpes et luz / ἄρπες καί λαούτα : ἀπό τό ποίημα *Testament* τοῦ Francois Villon (Γαλλία, 1431 - 1463), τοῦ, κατά Arthur Rimbaud, γενάρχη τῶν «καταραμένων ποιητῶν».

Gonzaga his heirs and his concubines / Gonzaga μέ τούς διαδόχους καί τίς παλλακίδες του : Ἀριστουργηματική νωπογραφία τοῦ Antrea Mantegna (1431 - 1506). Ὁ Gonzaga, Φραγκίσκος ὁ Β' (1466 - 1519), γυιός τοῦ μαρκησίου τῆς Μάντουα Federico I Gonzaga, ἦταν κοντοτιέρος, μαρκησίος, πέθανε ἀπό σίφυλη πού κόλλησε ἀπό πόρνες. Ἡ Μάντουα, κατά τήν βασιλεία του μέ τήν σύζυγό του, Isabella d'Este, πού κυβερνοῦσε ὅταν ἐκεῖνος ἀπουσίαζε, ἔγινε σπουδαία ἐστία πολιτισμοῦ καί προσέλκυσε καλλιτέχνες ὅπως ὁ Antrea Mantegna καί ὁ Jacopo Bonacolsi, καί ἡ Σχολή τῆς Μάντουα ἔγινε πρότυπο Φιλολογικό Κέντρο.

the line grows thick / δέν εἶναι πιά λεπτή ἡ πινελιά (τοῦ ζωγράφου), ἢ *παχαίνει ἡ ἐγγράφη* (ἢ ἐγχάραξη τοῦ ποσοῦ τοῦ τόκου στή σανίδα τῆς «τράπεζας» τοῦ τοκογλύφου);

Pietro Lombardo : Ἰταλός ἀρχιτέκτων καί γλύπτης (1435 - 1515), δημιουργός τοῦ τάφου τοῦ Δάντη στη Ραβέννα.

Duccio : Duccio di Buoninsegna, ἰταλός ζωγράφος (1278 ; - 1319 ;), ἡ πρώτη μεγάλη προσωπικότητα τῆς Ἰταλοβυζαντινῆς Παραδόσεως (Κυζηράκος), ἴδρυσε τήν σχολή τῆς Σιένας καί θεωρεῖται ἕνας ἀπό τούς ἰδρυτές τῆς «δυτικῆς τέχνης».

Pier della Francesca: Ἰταλός ζωγράφος ἀπό τήν Οὔμβρια (1420 - 1492).

Zuan Bellin' : Giovanni Bellini, ἰταλός ζωγράφος ἀπό τήν Βενετία (1430 ; - 1516), θεωρεῖται ἰδρυτής τῆς βενετσιάνικης σχολῆς ζωγραφικῆς.

'*La Calunnia*' : *La Calunnia di Apelle* (Ἡ Συκοφαντία τοῦ Ἀπελλῆ), πίνακας τοῦ Sandro Botticelli (1445 - 1510), ὁ ὁποῖος ἄντλησε τό θέμα ἀπό τόν διάσημο, ἀλλά χαμένο, πίνακα τοῦ ἑλληνα καλλιτέχνη τῆς ἑλληνιστικῆς περιόδου Ἀπελλῆ, πού περιγράφει ὁ Λουκιανός στήν πραγματεία του *Περί τοῦ μή ραδίως πιστεύειν διαβολήν*. Ὁ Ἀπελλῆς εἶχε φιλοτεχνήσει τόν πίνακα γιά νά ἐξεικονίσει τήν θλίψη καί τήν ὀργή του, ὅταν ἀδίκως τόν κατηγορήσε ὁ ἀνταγωνιστής του, Ἀντίφιλος, γιά συμμετοχή στή συνωμοσία κατά τοῦ Πτολεμαίου Α' Σωτήρος. Στόν δικό του πίνακα, ὁ Botticelli, διατήρησε τό σκηνικό στήσιμο τῶν μορφῶν σύμφωνα μέ τήν περιγραφή τοῦ Λουκιανοῦ, ἀλλά δημιούργησε ἕναν περίτεχνο ἀρχιτεκτονικό φόντο.

Angelico : Fra Giovanni da Fiesole, γνωστός ὡς Fra Angelico (1387- 1455), ἰταλός δομικανός μοναχός καί ζωγράφος τῆς Σχολῆς τῆς Φλωρεντίας κατά τήν πρόωμη Αναγέννηση.

Ambrogio Praedis : Giovanni Ambrogio de Predis (1455 - 1508), ἰταλός προσωπογράφος, εἰκονογράφος κειμένων, σχεδιαστής νομισμάτων και μινιατουρίστας ἀπό τό Μιλάνο.

Adamo me fecit / Adamo ἐποίει με : Ὁ Georgio Adaminus (12ος αἰ.) ἦταν ἰταλός ἀρχιτέκτονας καί γλύπτης. Ἀναφορά στήν Κρύπτη τοῦ San Zeno, στή Βερόνα, πού θαύμαζε ὁ

ποιητής, καί σέ ἕνα κιονόκρανό της, μέ σκαλιστή, σέ ἐξάγραμμη διάταξη ἀντεστραμένου τριγώνου, τήν ἐπιγραφή « ADAMINUS / DESCO / GEORG / IO. ME / FECI / T » μέ τήν ὑφέρπουσα σημασία, ὅτι πρόκειται γιά ἱερό πρᾶγμα πού ἐποίει ὁ βιβλικός *Adam*[...]. Πρβλ. H. Kenner.

St. Trophime ... Saint Hilaire : Περίτεχνα οἰκοδομήματα, ἡ μητρόπολη τοῦ Ἁγίου Τροφίμου στήν Ἄρλ, καί τό Μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Ιλαρίωνος (ιδρύθηκε πρὶν τόν 6ον αἰ.) στό Πουατιέ.

Azure / ἀτλάζι : γυαλιστερό (σατέν) σκληρό ὑφασμα ἀπό καθαρό μετάξι (ἢ ἀνακατωμένο μέ μαλλί καί λινό), συνήθως γαλάζιο.

Memling : Hans Memling (1433 ; Γερμανία - 1494 Βέλγιο), ζωγράφος τῆς πρώιμης φλαμανδικῆς ζωγραφικῆς. Ζωγραφίζει ἀριστουργηματικά τά ὑφάσματα καί τά κοσμήμα-τα, χαρακτηριστικό στοιχεῖο τῆς φλαμανδικῆς Σχολῆς.

CONTRA NATURAM : Λατινική ἀπόδοση τοῦ *παρά φύσιν* στά Πολιτικά (1258 b5 ἐξ.) τοῦ Ἀριστοτέλη, ὁ ὁποῖος, ἀναφερόμενος στήν διαφθορά τῆς ἐννοίας τοῦ «τόκου» ὡς τῆς φυσικῆς διαδικασίας γεννήσεως, ἀντιλέγει, ὅτι « Εὐλογώτατα μισεῖται ἡ ὀβολοστατική διά τό ἀπ' αὐτοῦ τοῦ νομίσματος εἶναι τήν κτήσιν καί οὐκ ἐφ' ὅπερ ἐπορίσθη, ὁ δέ τόκος αὐτό ποιεῖ πλέον (ὄθεν καί τοῦ' νομα τοῦτ' εἴληφεν ὁμοια γάρ τά τικτόμενα τοῖς γεννῶσιν αὐτά ἐστίν, ὁ δέ τόκος γίνεται νόμισμα ἐκ νομίσματος) ὥστε καί μάλιστα παρά φύσιν οὕτως τῶν χρηματιστῶν ἐστίν » [Εὐλογώτατα μισεῖται ὁ τοκισμός, γιατί κατασκευάζει ἀπόκτημα ἀπό τό ἴδιο τό νόμισμα καί ὄχι ἀπό τό πρᾶγμα πού ἀποκτήθηκε μέ τό νόμισμα. Καί ὁ τόκος, πράγματι, αὐτό κάνει, αὐξάνει τό νόμισμα (ἐξ οὗ καί ἡ ὀνομασία του, γιατί ὅ,τι γεννιέται εἶναι ὁμοιο μέ ὅ,τι τό γέννησε, καί στήν περίπτωση τοῦ τόκου πρόκειται γιά γέννηση νομίσματος ἀπό νόμισμα), γι' αὐτό εἶναι καί ἡ περισσότερο παρά φύσιν χρηματιστική πράξη].

Σημείωση μφρ γιά τήν συνέχεια τοῦ ἑλληνικοῦ παιδεύματος: « Θέλει ὅλα νά φυτρώνουν, ὅμως, χωρίς νά σπείρει καί νά ὀργώσει. Ἀλέτρι ἔχει τήν πέννα του, χωράφι του το χαρτί, σπόρο τό μελάνι, βροχή τόν χρόνο πού τοῦ αὐξάνει, χωρίς νά γίνεται ἀντιληπτό, τήν ἐπικαρπία τῶν χρημάτων, καί δρεπάνι εἶναι ἡ ἀπαίτησή του. Ἀλώνι του εἶναι τό σπίτι, ὅπου λιανίζει τίς περιουσίες τῶν θλιβομένων. Ὅλα τά βλέπει σάν δικά του. Εὐχεται νά ἔχουν οἱ ἄνθρωποι ἀνάγκες καί συμφορές γιά νά ἀναγκάζονται νά καταφεύγουν σέ αὐτόν. Μισεῖ ὅποιους ἀρκοῦνται στά εἰσοδήματά τους, καί ὅσους δέν δανερίζονται τούς θεωρεῖ ἐχθρούς. Παραφυλάει μέ τίς ὥρες στά δικαστήρια γιά νά βρεῖ ποιόν πιέζουν οἱ δανειστές του καί ἀκολουθεῖ τούς εἰσπράκτορες τῶν φόρων, ὅπως οἱ γῦπες τούς στρατούς στόν πόλεμο ». Γρηγόριος Νύσσης, *Κατά τοκιζόντων καί δανειστών*.

banquet / τραπέζια : ban[k]quet / τράπέζ[ε]ια.